

Surrealisme

Quan es va introduir entre nosaltres, ara deu fer seixanta anys, el mot francès *surréalisme*, designant el conegut moviment artístic i literari, fou en principi adoptat sense cap més canvi gràfic que la supressió de l'accent. L'ús d'aquest mot, però, que devia ésser inicialment molt reduït, es va anar popularitzant i, en tot cas, el concepte que designa ha tingut un pes específic prou considerable en la història de l'art i de la literatura perquè en un moment determinat calgués pensar en la fixació definitiva de *surrealisme* i el seu derivat *surrealista*. Però aquestes formes no deixaven de desvetllar serioses objeccions, a causa del seu primer component, que no és altra cosa, com se sap, que la preposició "sur", la qual ha de traduir-se per *sobre* o bé, actuant com un prefix, per la forma culta o llatinitzant *super*. Dit altrament, els components de la forma francesa originària eren massa vidents i tenien una força significativa massa important perquè hom es limités a una simple adopció del mot sense pensar a reconstruir-lo amb les formes catalanes equivalents d'aquests components. Igual que es va esdevenir en castellà, amb la mateixa resistència a una simple adopció de la forma francesa, durant molts anys, en la llengua escrita han alternat les formes *surrealisme*, *superrealisme* i *sobrealisme*, però es pot dir que en e

llenguatge oral s'ha utilitzat exclusivament la primera, amb el seu derivat *surrealista*.

Amb la Gran Enciclopèdia Catalana es va resoldre el problema, si més no teòricament, car aquesta va adoptar exclusivament *superrealisme* i *superrealista*, i sens dubte moltes publicacions posteriors han seguit la seva orientació. Amb tot, *surrealisme* i *surrealista* són mots que han esdevingut molt populars, sobretot el segon, molt més, segurament, que els que es refereixen a d'altres tendències artístiques o estètiques que no han tingut tanta repercussió, i sembla certament improbable que cedixin gaire terreny davant *superrealisme* i *superrealista*, encara que aquestes formes hagin rebut una sanció oficial o oficiosa. Per això ens sembla molt bé que el Diccionari de l'Enciclopèdia s'hagi decidit a admetre també, com a mot secundari, *surrealisme*, que no figura a l'obra gran, i encara seria més bo d'admetre *surrealista*, mot avui usat popularment, amb un sentit que ultrapassa el que li donen els crítics i els tractadistes: "no convencional, no subjecte a normes, difícil d'entendre, estrambòtic, arbitrari..."

Albert Jané